

Portada

La revolució tecnològica i l'adaptació als reptes que marca la societat digital són una assignatura pendent, encara, per a moltes escoles

PER UNA ESCOLA DIGITAL

ELISABET ESCRICHE

David Atzet, director de l'institut SINS Cardener de Sant Joan de Vilatorrada, va escollir personalment els sis professors que l'ajudarien a posar en marxa, de nou, el centre. L'IES havia estat tancat durant uns anys, però, davant l'augment d'alumnes d'ESO a la zona, va reobrir el 2012. El mateix alcalde, Gil Ariso, reconeix que la innovadora metodologia que volia dur a terme el professorat va aixecar cert escepticisme entre alguns pares, un escepticisme que en pocs mesos es va convertir en admiració, fins al punt que el centre s'ha convertit en un referent educatiu a la comarca del Bages. El concepte d'assignatures no existeix i la sala de professors és un lloc més d'aprenentatge.

Un dia lectiu s'organitza en tres grans blocs: tallers, projectes i llenguatges. En els tallers es treballen els camps tecnocientífics, en els projectes es fusionen tot tipus de disciplines i en els llenguatges s'ensenyen idiomes barrejats amb formes d'ex-

CÈLIA ATSET

pressió com el teatre, la música o, fins i tot, la cuina. Les decisions del claustre es prenen de forma assembleària i es té en compte l'opinió dels estudiants. Amb ells es van consensuar, per exemple, la utilització del mòbil durant una part de la jornada escolar. Perquè aquesta revolucionària maquinària funcioni, Atzet deixa clar a tots els professors que s'han anat incorporant al projecte que s'oblidin d'ensenyar "en exclusiva" la seva especialitat. "Han d'estar oberts a fer de la transversalitat el seu eix didàctic", explica.

El SINS Cardener ha sigut un dels dotze centres educatius de l'Estat finalistes dels premis Escoles per a la Societat Digital, promoguts per la Fundació Telefónica. L'acompanyen dues escoles catalanes més: la Sadako i el Virolai, totes dues ubicades a la ciutat de Barcelona. Les seves dinàmiques educatives s'han recollit al llibre *Prepara tu escuela para la sociedad digital*, que, alhora, ha servit per dissenyar un full de ruta –format per 12 claus– perquè els centres puguin sumar-se a aquest canvi.

Tot i la innovació pedagògica d'aquests centres i molts altres, de forma individual o col·lectiva –com els que s'han agrupat en el projecte Escola Nova 21–, la realitat és que la revolució tecnològica continua sent una assignatura pendent en l'àmbit educatiu. Segons l'informe *La escuela en la sociedad digital 2015*, basat en 1.084 entrevistes a centres espanyols entre el maig i l'octubre de l'any passat, només un 20% dels centres educatius tenen com un dels pilars estratègics el binomi innovació-tecnologia. Més dades que demostren el camí que queda per córrer: en una de cada quatre escoles l'alumnat treballa amb tecnologia dins de l'aula només una hora a la setmana, en només un 8% dels centres es permet l'ús de l'*smartphone* a classe i ni un terç de les escoles enquestades introdueixen la competència digital a les seves classes. "Hi ha molts professors innovadors però molt pocs centres que ho són. La innovació ha de començar en el primer curs d'una etapa i acabar a l'últim i llavors estendre's a l'etapa següent", assegura en el llibre Ramón Barlam, professor de l'Institut Cal Gravat de Manresa.

12 CLAUS PER INNOVAR

1. El lideratge com a punt de partida. Tal com va passar amb l'institut SINS Cardener, quan un centre és de nova creació i el director arriba amb el seu propi projecte sota el braç és més senzill dur a terme aquesta revolució pedagògica. "Si el lideratge no és a l'equip directiu, però, aquest equip ha d'afavorir que sorgeixi entre els docents", deixa clar a l'informe Aníbal de la Torre, un professor de matemàtiques d'un institut de Còrdova.

2. Dissenyar un pla d'innovació. Es tracta del full de ruta que ha de seguir el centre i que ha de tenir unes línies mestres clares per evitar perdre's en camins secundaris. S'hi han d'incloure activitats transversals, formació constant o experimentació.

3. Basar l'aprenentatge en projectes. Les classes magistrals s'han de substituir per reptes i problemes reals que el mateix alumne pugui resoldre amb l'ajuda de teoria i pràctica. Cada cop hi ha més centres que segueixen aquesta metodologia –el mateix departament d'Ensenyament hi aposta.

4. Treball cooperatiu. Les cadires i les taules de les classes han de deixar d'estar alineades i mirant a la pissarra. Cal generar nous espais arquitectònics que permetin als alumnes treballar en grups cooperatius, normalment de quatre, on a cada estudiant se li atorga un rol que va variant.

5. Posar èmfasi en les competències. Treballar per competències comporta sempre ensenyar continguts i també

aprenentatge d'habilitats i actituds.

6. Encaixar el currículum en un marc innovador. Hi ha diverses maneres d'aconseguir-ho. L'Escola Sadako, per exemple, utilitza les seqüències didàctiques. A les aules hi ha cartells dissenyats pel claustre que expliquen a l'alumne els continguts i competències que ha d'aprendre durant un projecte.

7. Fugir dels dogmatismes davant dels llibres de text. Tot i que la majoria de professors innovadors se n'han després, a d'altres els pot servir d'eina en el procés de transició.

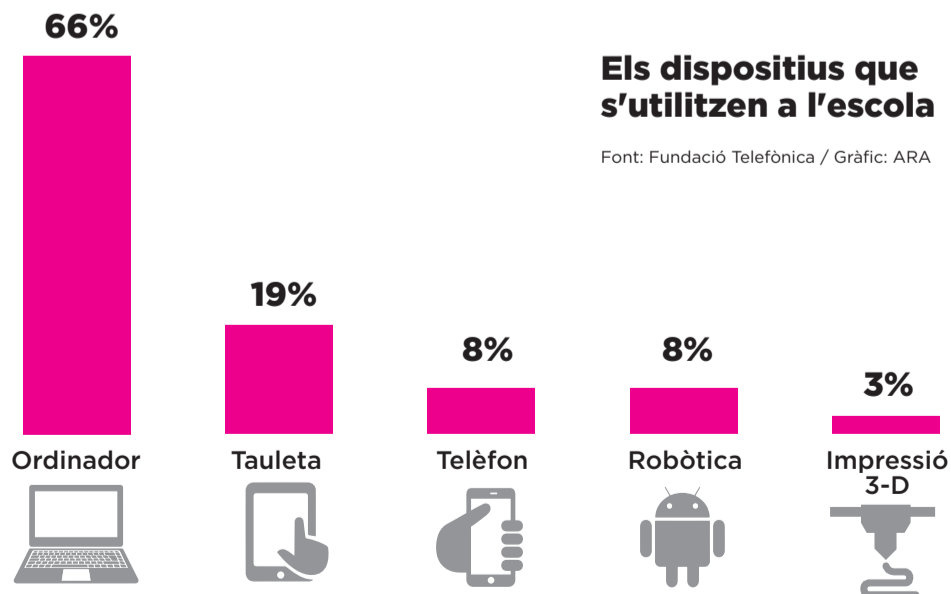
8. L'educador passa a ser el guia. El professor deixa d'ensenyar el mateix a tots els alumnes. La docència es converteix en un procés de descobriment i creixement permanent tant per a l'estudiant com per al professor en què se sap el punt de partida d'un projecte però mai com acabarà.

9. Col·laboració entre docents i centres. Els professors que abans només es veien a l'hora del cafè i a les reunions del claustre passen a col·laborar en apostes educatives. Els projectes es converteixen en una mena d'àgora en què els docents comparteixen coneixements o recursos.

10. Redefinir els temps i els espais. Implica, tal com ha fet l'institut de Sant Joan de Vilatorrada, el "desmantellament de l'organització escolar clàssica": desapareixen les classes de 50 minuts d'una sola assignatura i els passadissos o el pati passen a ser també llocs d'aprenentatge.

11. Establir aliances i col·laboracions amb altres centres educatius o agents de l'entorn. Un exemple és el que fa l'escola Atalaya d'Atarfe (Granada) –també finalista dels premis de la Fundació Telefónica–: les mares ensenyen als alumnes en horari lectiu a fer productes artesanals.

12. Utilitzar la tecnologia com a via d'integració. Les escoles innovadores coincideixen a assenyalar que els diferents suports digitals han disparat els nivells de motivació de l'alumnat. "La tecnologia, doncs, és neutra: tot depèn de l'ús que li donem", conclou l'informe.*

Els dispositius que s'utilitzen a l'escola

Font: Fundació Telefónica / Gràfic: ARA

La xifra

El grau de competència digital del professorat

- Un 83% del claustre és favorable a utilitzar la tecnologia per preparar les classes
- Un 54% dels docents recorre a la tecnologia per elaborar els materials que faran servir a les aules
- Un 24% del claustre participa en plataformes virtuals i xarxes
- Només un 4% del professorat dissenya nous models d'aprenentatge

El repte

Falta d'ordinadors

Un dels principals entrebancs per aconseguir que els centres s'endinsin en la revolució tecnològica és la falta d'eines informàtiques a les escoles. Segons l'informe de la Fundació Telefónica, en un 32% dels centres set alumnes comparteixen un mateix ordinador o tauleta. L'altre gran handicap són els problemes de connectivitat. En un 28% de les escoles la banda ampla no és suficient perquè els alumnes es connectin "sovint" i un 6% no compten amb connexió en totes les aules.